

10 דברים שכדאי לדעת על 10 המכות

1. דם

מדוע לדם הזורם בגופנו צבע אדום? טיפת דם אחת קטנה הזורמת בגופנו מכילה תאי דם לבנים (ללויקוציטים), פלסמה (נוזל שקוף שבזכותו הדם מצליח לזרום), תאי דם אדומים (אריתרוציטים), ולוחיות דם (טרומבוציטים).

לתאי הדם האדומים תפקיד חשוב, הם מספקים חמצן לכל תאי הגוף. תאי הדם האדומים מכילים המוגלובין ובו חלקיקי ברזל אדומים, ומכאן צבעם של תאים אלו. הכמות הגדולה של תאי הדם האדומים בדם יוצרת את הצבע האדום שלו.

2. צפרדע

הצפרדע שייכת לבעלי החיים הדו-חיים, שנקראים כך כי יש להם שתי צורות חיים – בתחילת חייהם הם חיים במים ונושמים כמו דגים בעזרת זימים, ובשלב מתקדם יותר, לאחר שהגוף שלהם משתנה, הם עוברים לחיות ביבשה. ראשני הצפרדע נראים כדגיגים קטנים ששוחים במים, ואחר כך מתפתחות בגופם גפיים, הזנב הארוך שלהם מתקצר, ובמקום הזימים מתפתחות ריאות, שבעזרתן הם יכולים לנשום אוויר ולחיות ביבשה. לאחר שינויים אלו הם הופכים לצפרדעים.

3. כינים

יש מאות סוגים של כינים. כינת הראש מתקיימת ממציצת דם משיער האדם, והיא מוצצת ארבע-חמש פעמים ביום. תוך כדי המציצה מופרש מגוף הכינה רוק שמכיל חומרים שמונעים את קרישת הדם, כדי למנוע את סתימת צינור האוכל הדק של הכינה. החומר המופרש גורם לגירוי ולגירוד הראש.

4. ערוב

חיות טרף שמתקיימות מבשר של חיות אחרות. איך מזהים חיות טרף? על פי מבנה הגולגולת: הלסת קצרה יותר (כדי שחיית הטרף תוכל להפעיל לחץ בצורה יעילה בזמן הנשיכה, הניבים חדים וארוכים והעיניים ממוקמות קדימה, כדי לראות את החיה הבאה, המזון הבא).

5. דבר

דבר היא מחלה מידבקת שנגרמת על ידי חיידק או נגיף של מכרסמים ומועברת לבני אדם באמצעות צד שלישי, למשל כשטפילים (למשל פרעושים) מוצצים דם של חולדה שנגועה במחלת הדבר. החיידקים של מחלת הדבר עוברים אל הפרעוש וממנו – לבני האדם. לבני האדם שנדבקים בדבר יש חום גבוה, התנפחות בלוטות הלימפה או דלקת ריאות קשה. הטיפול באנטיביוטיקה.

6. שחין

שחין היא מחלת הצרעת המוזכרת רבות בתנ"ך המחלה נגרמת על ידי חיידק הפוגע בעצבים. היא מתבטאת בהופעת כתמים אדמדמים על העור, עלולה לגרום לפצעים ולפגיעה במערכת העצבים ואפילו למוות. הטיפול נעשה באמצעות אנטיביוטיקה.

7. ברד

רק סוג אחד של ענן מסוגל לייצר ברד ולא טיפות גשם. שם הענן – "קומולונימקוס" (חיזרו על השם הזה כמה פעמים, גם עם הילדים הגדולים...). ענן זה נפוץ בעונות מעבר (אביב, סתיו), וזו הסיבה לכך שבעיקר בעונות אלו מתרחשות סערות של ברד.

8. ארבה

זו תופעת טבע ייחודית – חגבים מתאגדים בלהקות ותוקפים בסערה ובמהירות רבה את יבולי השדות. בעבר נלחמו בתופעה זו באמצעות רעש רב שגירש את הארבה. היום משתמשים במטוסי ריסוס. בתחילת 2005 הגיע לישראל נחיל ארבע גדול ומטוסי ריסוס נלחמו בו.

9. חושך

איך האירו לאורך ההיסטוריה את העולם? באמצעות אש, נרות, עששיות ובמאה ה-19 הומצאה נורת הליבון הראשונה על ידי המדען תומס אלווה אדיסון. עם השנים למדו לנצל את השמש להפקת חשמל שיעניק אור ויפיג את החשכה (אנרגיה סולארית).

10. בכורות

הבכור שנולד ראשון במשפחתו, הוא הצאצא החשוב והנכבד על פי היהדות. מכאן משמעות המילה "בכורה" בעברית = עדיפות, קדימות, בחשיבות עליונה, וכן "ביכורים" – תנובת החי והצומח הראשונה, המשובחת, המועדפת.